

VYHODNOTENIE DOTAZNÍKA URČENÉHO PRE POSKYTOVATEĽOV AMBULANTNÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB, KTORÉ BOLI POZASTAVENÉ OPATRENÍM ÚVZ SR

ÚVOD

Na začiatku, v dňoch 2.- 4. mája, sme uskutočnili dva rýchle prieskumy medzi poskytovateľmi a medzi prijímateľmi resp. ich blízkymi, kde sme sa pýtali na ich názor na postupné uvoľňovanie podmienok na poskytovanie ambulantných foriem sociálnych služieb, ktorých poskytovanie boli pozastavené opatrením ÚVZ SR.

- denné stacionáre § 40 zákona
- zariadenia pre seniorov s ambulantnou formou sociálnej služby § 35,
- zariadenia opatrovateľskej služby s ambulantnou formou sociálnej služby,
- rehabilitačné strediská s ambulantnou formou sociálnej služby,
- špecializované zariadenia s ambulantnou formou sociálnej služby,
- domovy sociálnych služieb s ambulantnou formou sociálnej služby,
- denné centrá (bývalé "kluby dôchodcov") a
- zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (bývalé "detské jasle").

O uskutočnenie týchto prieskumov nás požiadala Nezávislá platforma SocioFórum, o.z. a aj vzhľadom na časovú tieseň sme oslovili primárne členov Nezávislej platformy SocioFórum cez internú mailovú komunikáciu a tiež cez sociálne siete nadácie SOCIA. V šírení dotazníka medzi príbuznými nám pomohli členovia SocioFóra najmä Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR a Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením.

Výsledky prieskumov poslúžili predstaviteľom Nezávislej platformy SocioFórum pri vypracovaní odborného stanoviska pre Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k postupnému uvoľňovaniu podmienok poskytovania ambulantných sociálnych služieb. **Výsledky oboch prieskumov naznačujú, že k uvoľneniu podmienok by mohlo prísť ešte v priebehu mája (ideálne v polovici). Samozrejme za predpokladu prísnych hygienických požiadaviek a rešpektovania tak priestorových a personálnych podmienok poskytovateľa ambulantnej sociálnej služby ako aj individuálneho rozhodnutia prijímateľa a jeho príbuzných.** [Odborné stanovisko](#) Nezávislej platformy SocioFórum bolo zaslané vedeniu odboru sociálnych služieb MPSVR SR večer 5. mája 2020.

maria machajdíková, SOCIA - Nadácia na podporu sociálnych zmien

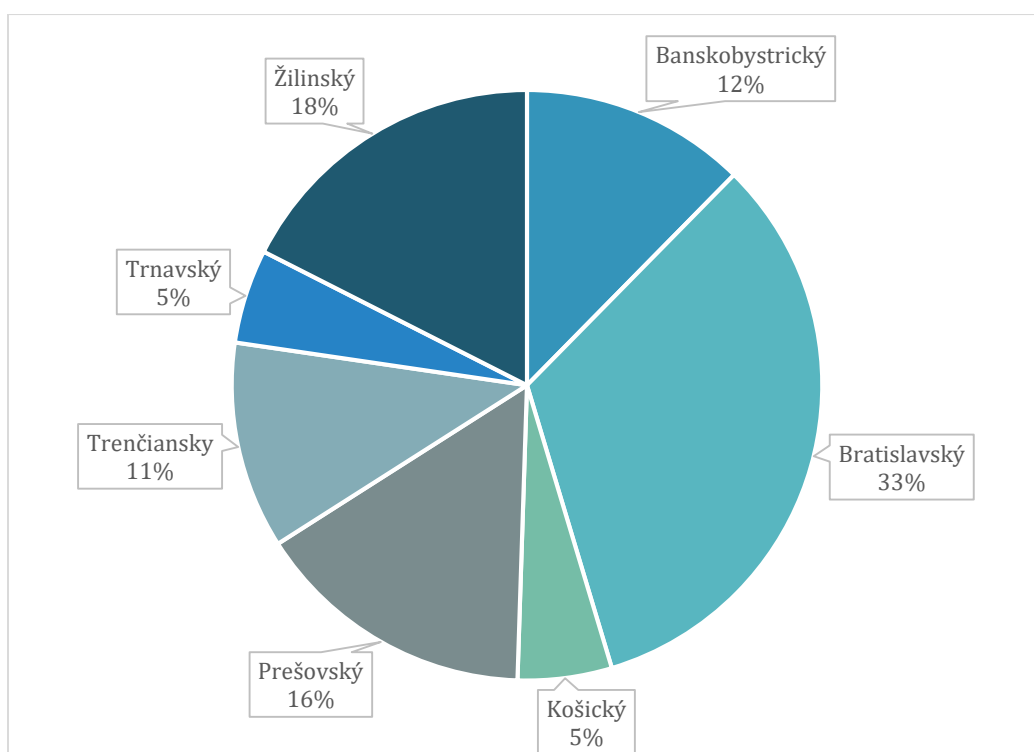
Bratislava, 8. mája 2020

VYHODNOTENIE DOTAZNÍKA PRE PRIJÍMATEĽOV A ICH PRÍBUZNÝCH

RESPONDENTI

Na dotazník odpovedalo celkovo 96 respondentov, prevažne príbuzných prijímateľov, ktorí sú prijímateľmi sociálnych služieb s ambulantnou formou, ktorých poskytovanie bolo opatrením ÚVZ SR dočasne pozastavené.

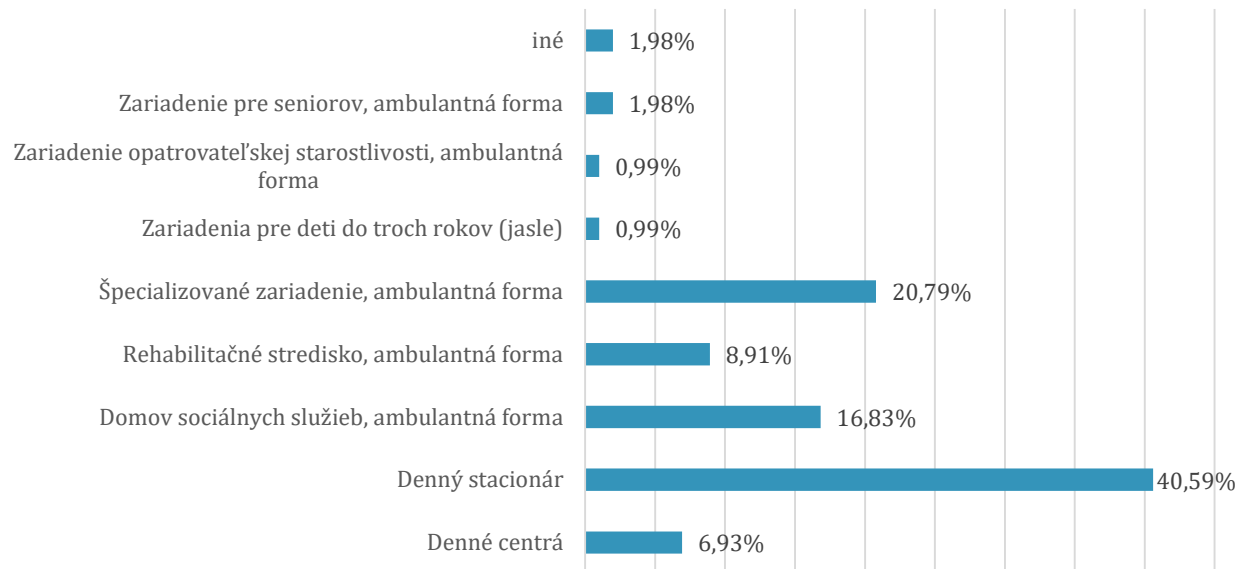
Z 96 respondentov zapojených do nášho prieskumu tretina žije a službu dostáva v **Bratislavskom kraji (33 %)**. Druhým najpočetnejšie zastúpeným krajom bol **Žilinský (18 %) a Prešovský (16 %)**. Bohužiaľ na náš dotazník neodpovedal nikto z Nitrianskeho kraja.

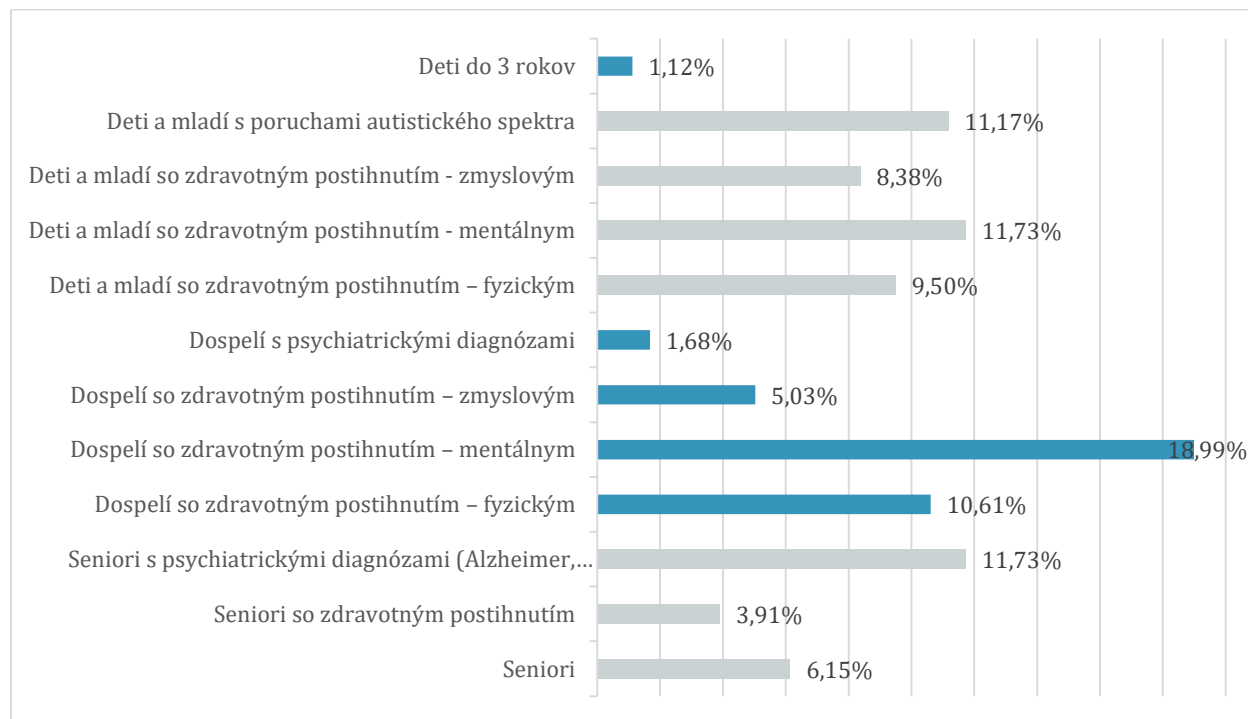
Podľa odpovedí respondentov výrazne prevyšuje ambulantná forma sociálnej služby **denný stacionár (41 %)**, ktorú využívajú najmä seniori a dospelí s rôznym zdravotným znevýhodnením. Len odpovedajúci z Banskobystrického kraja navštevujú denný stacionár pre deti a mladých so zdravotným znevýhodnením.

Druhou najviac zastúpenou sociálnou službou je špecializované zariadenie (21 %). Podľa odpovedí príbuzných ide prevažne o deti a mladých s rôznymi zdravotnými znevýhodneniami a vo štvrtine prípadov o seniorov s rôznymi formami demencií.

Druh sociálnej služby, ktorú poberáte vy alebo váš blízky:

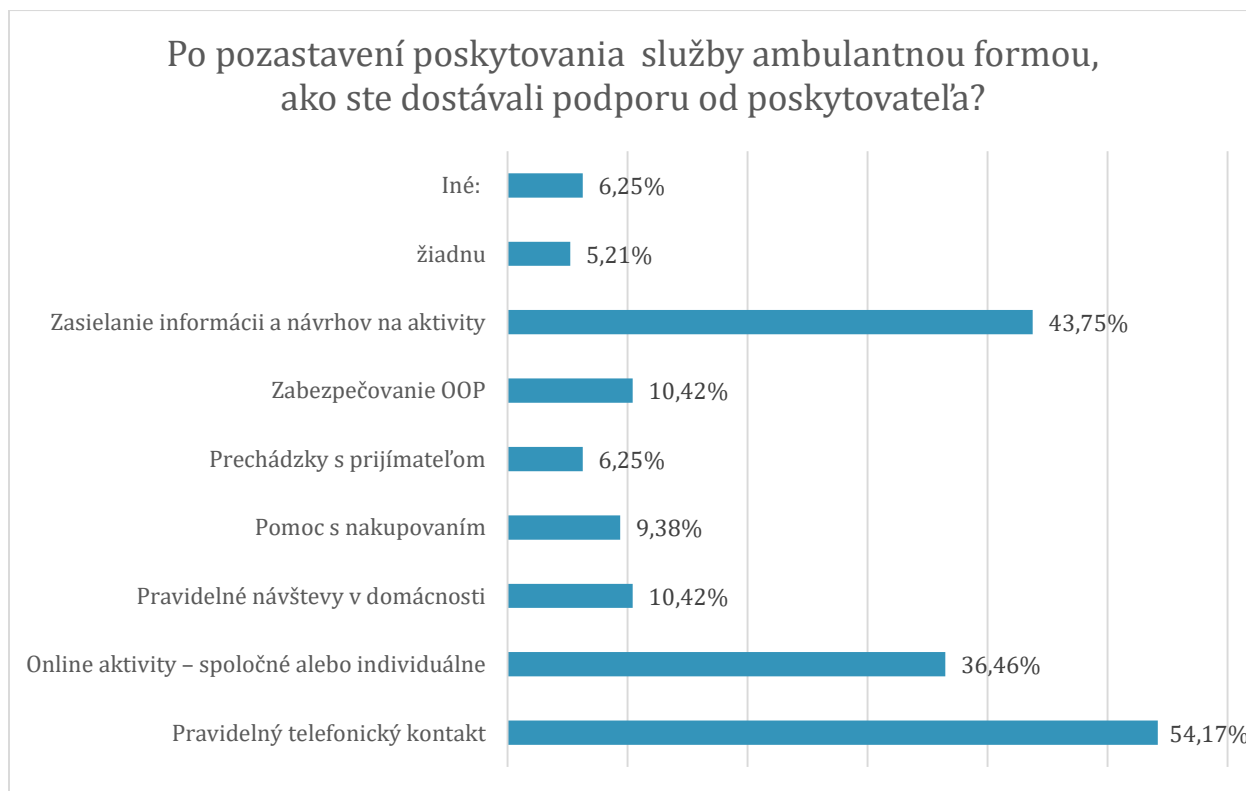

V sociálnych službách, ktoré navštevujú respondenti resp. ich príbuzní sú **prevažne dospelí a mentálnym postihnutí (19 %)**. Rovnako silne sú zastúpené aj cieľové skupiny **seniorov s psychiatrickými diagnózami (12 %)**, **deti a mladých s mentálnym postihnutím (12 %)** a **poruchami autistického spektra (11 %)**. Najmenšie zastúpenie majú deti so 3 rokov, teda tí, čo navštevujú jasle.

AKTUÁLNA SITUÁCIA POČAS POZASTAVENIA POSKYTOVANIA AMBULANTNÝCH SLUŽIEB

V dotazníku sme sa zaujímali aj o to, akú formu podpory a služby dostávali prijímatelia od poskytovateľov po zastavení poskytovania sociálnej služby ambulantnou formou. Vo viac ako polovica respondentov uviedla, že poskytovatelia s prijímateľmi udržiavali **pravidelný telefonický kontakt (54 %)**. Veľmi využívané bolo aj **zasielanie informácií a návrhov na aktivity (44 %)** a **aktivity v online priestore - skupinové aj individuálne (36 %)**. Pravidelné návštevy v domácnosti alebo pomoc pri nakupovaní dostávalo len 10 %. Podobný počet respondentov uviedol, že poskytovateľ im pomáhal pri zabezpečovaní ochranných pomôcok, najčastejšie rúšok.

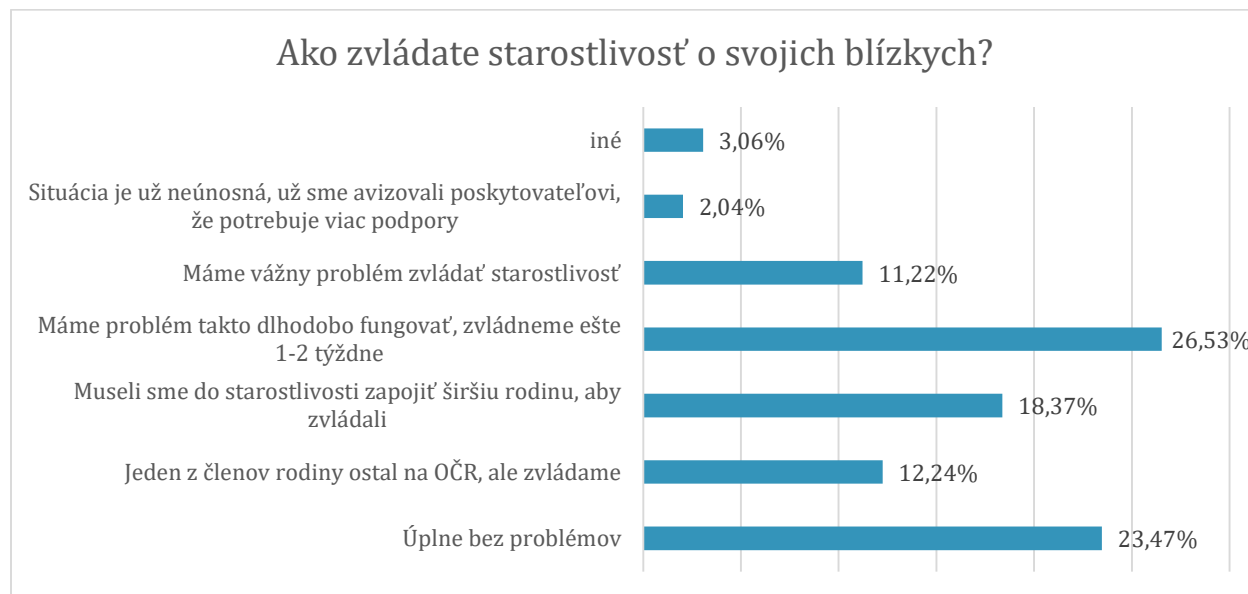

Respondenti upozornili na technické problémy pri realizovaní podpory v online priestore a tiež na iné formy podpory, ktorú poskytovatelia pre nich zabezpečovali.

- *v štátnom centre nemala odborníčka také technické vybavenie, aby mohla robiť online stretnutia, v súkromnom centre som sme si zaplatili za online aktivity - individuálne stretnutia*
- *donáška liekov*
- *stravovanie - rozvoz obedov*

V ďalšej otázke sme sa pýtali respondentov na to, ako zvládajú starostlivosť o svojich príbuzných. Približne štvrtina odpovedala, že má **problém takto dlhodobo fungovať a v súčasnom režime to zvládnu ešte 1-2 týždne (26,5 %)**. O niečom menšia skupina respondentov uviedla, že starostlivosť zvláda **úplne bez problémov (23,5 %)**. Takmer pätina opýtaných do starostlivosti zapojila širšiu rodinu (18 %).

Dôležité je upozorniť na **viac ako 13 % príbuzných, ktorí uviedli, že majú vážny problém zvládať doma situáciu, alebo je to už bez ďalšej podpory neúnosné**. Viac ako polovica tých, čo takto opísali svoju situáciu sa starajú o seniora s rôznymi druhmi demencií. Ďalších prípadoch ide najmä o dospelého s mentálnym a fyzickým postihnutím.

Niektorí rodičia upozornili na špecifické potreby, napríklad v oblasti správnosti terapií a rehabilitácii, kde sa to bez podpory odborného personálu nedá zvládať.

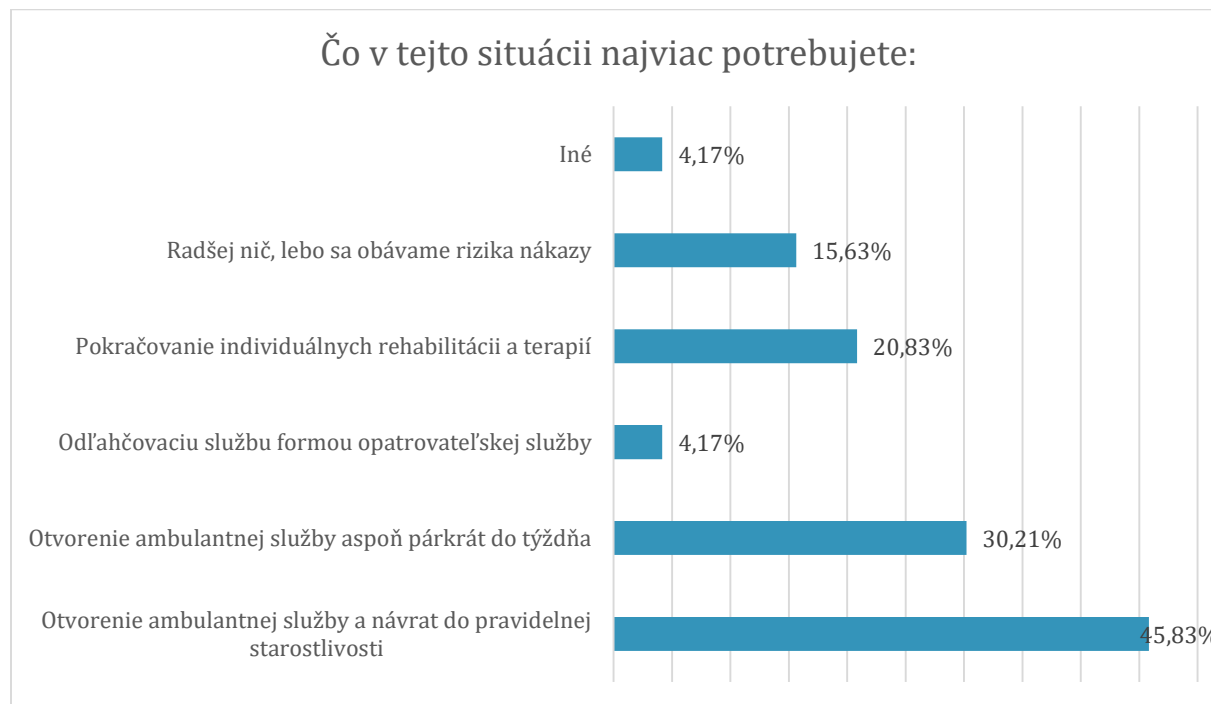
- *Je to zložité, pravidelný (aspoň raz do mesiaca) kontakt s odborníkom by veľmi pomohol, aby sme vedeli/mali väčšiu istotu, že tak ako pracujeme, pracujeme správne a/alebo by nás príslušný odborník vhodne usmernil.*
- *Jeden z členov rodiny ostal na OČR, ale zvládame, je to ťažké, ale zatiaľ zvládame aj s pomocou zamestnancov DS*
- *Máme asistenta*

Niektorí rodinní príslušníci síce pripúšťajú, že situácia doma sa dá zvládnuť, ale ich blízkym chýba sociálny kontakt a to vplýva na ich psychickú pohodu.

- *Zatiaľ zvládame ale chýba nám spoločnosť*
- *zvládame to, ale chlapcom stacionár chýba*

Na otázku, čo v tejto situácii najviac potrebujete, **46 % odpovedalo jasne – otvorenie ambulantomnej služby a návrat do pravidelnej starostlivosti v zariadení**. Takmer tretina by privítala aspoň návštevu ambulantomnej služby párkrát do týždňa (30 %). Päťtine by mohlo pokračovanie v individuálnych rehabilitáciách a terapiách.

Na druhej strane 16 % má obavy zo šírenia nákazy a radšej od ambulantomnej služby nič nepotrebujú. Z tohto pohľadu sú najviac opatrní príbuzní dospelých s mentálnym postihnutím a detí a mladých so zdravotným postihnutím.

Niektorí rodičia uvítali možnosť osobnej asistencie vlastnému dieťaťu im pomohla riešiť situáciu.

- *Vítame možnosť, keď rodič môže poskytovať Osobnú asistenciu vlastnému ŽZP dieťaťu. Pred epidemiou mohli túto službu poskytovať iba osoby, ktoré neboli s dieťaťom v príbuzenskom vzťahu.*

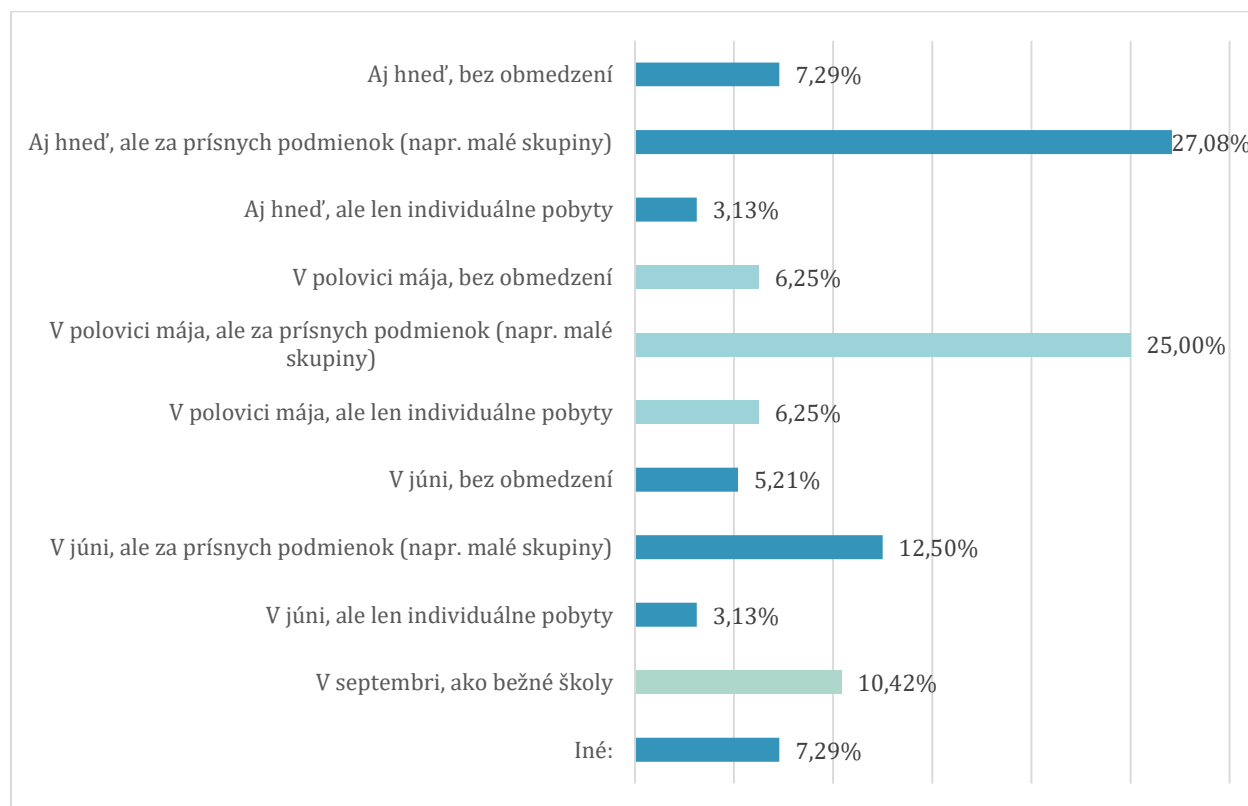
UVOĽŇOVANIE OPATRENÍ V POSKYTOVANÍ AMBULANTNÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Pýtali sme sa aj na otázku ohľadom vhodného termínu, **kedy a za akých podmienok** by mali byť ambulantly sociálne služby opätovne **otvorené ihneď (27 %) alebo v polovici mája (25 %)** a mnohí preferujú prísne hygienické podmienky. Viac ako 10 % vidí vhodný čas až po otvorení školských zariadení v septembri.

Rodičia detí a mladých so **zdravotným znevýhodnením by všetci uvítali uvoľnenie čím skôr** (65 % v prípade detí a mladých s PAS, 47 % resp. 38 % deti so zmyslovým resp. fyzickým postihnutím). Zdôrazňujú hygienické opatrenia, najčastejšie malé skupiny, aspoň párkrát za týždeň.

Väčšina respondentov (60 – 80 %), ktorí sa starajú o svojho príbuzného v **seniorskom veku** by uvítali obnovenie ambulantly služby najneskôr v polovici mája, ale za prísnych podmienok (napr. malé skupiny).

Pri skupine respondentov, ktorí sa starajú o dospelého s fyzickým zdravotným postihnutím bolo rozloženie medzi májové a júnové uvoľnenie rovnomernejšie – až 29 % by uprednostnilo pomalšie júnové uvoľňovanie. Inak silne dominuje skoršia preferencia.

Viacero rodičov využilo možnosť uviesť iný časový rámec a tým aj upozornili na individuálny prístup v postupnom uvoľňovaní.

- *Júl - august*
- *Najneskôr po otvorení škôl, ale za prísnych podmienok*

- *Sú rodiny, kde sa starostlivosť o osobu so ZP nedá zvládať, tým je vhodné poskytnúť možnosť ambulantnej služby tak, ako to je pre klienta vhodné (individuálne alebo malé skupiny). Tí, čo situáciu zvládajú, môžu počkať.*
- *máme obavy, prijali by sme otvorenie, je to viac ako nutné, ale v inom režime, individuálne, podľa nejakého rozvrhu, nevieme či by sme dokázali dodržať, opatrenia, nosenie rúška, a odstup*

Časť rodičov vidí v rozhodovaní dôležitý názor odborníkov resp. ÚVZ SR a dodržiavania opatrení, ktoré by boli nariadené, pretože zdravie a jeho ochrana je pre nich prvoradé.

- *Po zrušení opatrenia ÚVZ SR z 24.03.2020 o dočasnom pozastavení poskytovania sociálnych služieb a po stanovení hygienických podmienok opätovného otvorenia zariadení v tejto mimoriadnej situácii.*
- *Aké odporúčania dávajú epidemiológovia?*
- *Keď pominie riziko nákazy*

ĎALŠIE DÔLEŽITÉ FAKTORY

Na záver dotazníka mali možnosť respondenti pridať ešte dôležitú poznámku či vyjadriť svoj názor k téme uvoľňovania opatrení v ambulantných službách, čo využila necelá pätina respondentov. Niektoré témy sa opakujú, ale v nasledujúcich bodoch zhŕňame najčastejšie fakty, ktoré je potrebné pri rozhodovaní brať do úvahy.

Rešpektovať individuálne potreby a možnosti rodiny aj prijímateľa

- *Ako rodič dieťaťa iba so zmyslovým znevýhodnením to mám násobkov ľahšie ako rodiny s deťmi s viacnásobným znevýhodnením. Preto nepociťujem takú urgenciu na vytvorenie možností podpory. Možno aj toto je cesta na zváženie v kritickom čase. Prioritizovať služby podľa situácie a náročnosti pre rodinu.*
- *Seniori sa potrebujú socializovať, zlé znášajú byť uzavretý a v samote.*
- *Momentálne pracujem z domu, ale myslím si že mojej mamine neprospieva, keď nemohla do zariadenia chodiť.*
- *Veľmi mu chýbajú pacienti ako aj odborní pracovníci centra. Majú preň ho veľa porozumenia a on sa tam cíti veľmi dobre. Má osvojené návyky nosiť rúško a umývať si ruky, len je potrebné vždy sa ho na to opýtať. Neklame, t.j. ak si neumyl ruky, povie pravdu a nemá problém to urobiť.*
- *Tým že mama musela zostať doma narušil sa jej zabehnutý režim čo sa prejavilo zhoršením jej psychického stavu.*
- *Malo by sa hovoriť aj o uvoľňovaní zákazu návštev seniorov v pobytových službách.*

Odlahčovacia služba

- *Odlahčovacia služba nie je vymožitelná. Opatrovateľskú službu mi síce mesto schválilo ešte v 12/2019 no nikdy neposkytlo. Vymožitelnosť nulová.*
- *My sme ďaleko od stacionára, je to iné ako ten, čo ho majú poblízku, nemôžu k nám ísť často*
- *Vhodné je riešiť aktuálne nevyvojitelnú odlahčovaciu službu. Stav bez nej vedie k absolútnemu vyčerpaniu opatrovujúcich osôb a rozhodnutiam dať príbuzných do pobytových služieb.*

Opatrenia v zákone o kompenzáciách

- *Navrhujeme zmeniť zákon o kompenzáciách pre zdravotne postihnutých tak, aby rodič mohol aj v budúcnosti poskytovať osobnú asistenciu vlastnému ŤZP dieťaťu za presne rovnakých podmienok ako v súčasnosti môže poskytovať iba cudzia /nepříbuzná/ osoba.*

Správnosť aktivít a terapií

- *Nedostatok aktivít pre ľudí, čo potrebujú pohyb bez obmedzovania*
- *Ide o terapie, ktoré naše dieťa nevyhnutne potrebuje, aby robilo pokroky a my ako rodičia nevieme ani nemôžeme plne nahradiť skúseného špeciálneho pedagóga.*
- *Bojíme sa aby sme nezanedbali, alebo niečo nepokazili vo vývoji nášho dieťaťa.*